

Висновки. Отже, враховуючи, що основною умовою імплементації стратегії сталого розвитку в країні є відповідна освіта, що триватиме все життя особистості й містить усі рівні та категорії навчання, зрозуміла й необхідність використання її інструментарію під час професійної підготовки будівельників. Тільки через такий підхід можливо створення необхідних умов і реалізація даної стратегії в Україні.

Список використаних джерел

1. Браун Лестер Р. Мир на грани. Как предотвратить экологический и экономический коллапс./ Лестер Р. Браун // Серия: Идеи для мира. Изд-во Киевский Дом Книги-Союз Издательств. – 2013. – 208 с.
2. Иванова Н. Н. Формирование интеллектуального потенциала строительной организации с учетом влияния отечественного и зарубежного опыта // Н. Н. Иванова, О. А. Морозова. – Научное обозрение, 2013. – №11. – С. 284–287.
3. Каракко П. С. Философия и методология науки: В. И. Вернадский. Учение о биосфере.– Минск: Экоперспектива, 2007. – 208 с.
4. Кортен Д. План создания Новой экономики. От воображаемого богатства к реальному / Д. Кортен. – Пер. Емельянова И. А. Серия: Духовная экономика. Изд-во: Вест. – 2011. – 192 с.
5. Макошій С. Д. Зарубіжний досвід реалізації стратегії сталого розвитку / С. Д. Макошій // Молодий вчений. – № 6 (33). – 2016 р. – С. 324–320.
6. Медоуз Д. За пределами допустимого: глобальная катастрофа или стабильное будущее? / Д. Медоуз, И. Рандерс // Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология. / Под ред. В.И.Иноземцева. – М.: Academia, 1996. – С. 572–595.
7. Наказ Президента України Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» № 5/2015 від 12.01.2015р. 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>. – Назва з екрану.
8. Пометун О. І. Освіта для стійкого розвитку інновація XXI століття/ О. І. Пометун // Шлях освіти. – 2010. – № 3. – С. 12–17.
9. Угода про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ратифікована Законом України № 1678-VII від 16.09.2014).
10. Хартия Земли [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://eco.tatar.rii.ms/info.php?Id=12342>. – Назва з екрану.
11. ESD Toolkit. Authors Note. May 2002 [Електронний ресурс] /Rosalyn McKeown Режим доступу: <http://www.esdtoolkit.org/autlnote.html>. – Назва з екрану.
12. Commission of the European Communities. Brussels, 21.11.2001. COM(2001) 678 final. Communication from the Commission «Making a European Area of Lifelong Learning a Reality» / [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/>. – Назва з екрану.
13. Tilbiny D. And Wortman D. Engaging People in Sustainability. 2004. IUCN, Gland, Switzerland.

УДК 377.091.212-047.22:338.486.2-057

С.В. Масліч, м. Вінниця, Україна / S. Maslich, Vinnytsia, Ukraine
smaslich@ukr.net

ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ З ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ АГЕНТІВ З ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИЗМУ У ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Анотація. У статті порушується проблема професійної підготовки фахівців туристичної галузі, зокрема, майбутніх агентів з організації туризму. Вказується, що туристична галузь займає провідне місце як у світовій економіці, так і в економіці України. Особливу увагу автор приділяє питанням формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму у професійно-технічних навчальних закладах. Дається визначення інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму як складової їх професійної компетентності, що інтегрує у собі динамічну комбінацію знань, способів мислення, поглядів, цінностей, умінь і навичок, особистісних якостей, які визначають здатність особи успішно здійснювати пошук та опрацювання інформації, роботу з інформаційними ресурсами та програмними засобами з метою формування банку туристичних послуг та організації обслуговування клієнтів туризму. Зазначається, що критеріями сформованості інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму є когнітивний, операційно-діяльнісний, особистісно-ціннісний. Описуються результати та аналіз педагогічного експерименту з формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму у ПТНЗ. Вказується, що експеримент здійснювався за констатувальним та формувальним етапами. Результати

експерименту свідчать, що після його проведення в експериментальних групах значно зросла кількість учнів, які володіють достатнім та високим рівнем сформованості інформаційно-аналітичної компетентності, частка учнів з низьким та середнім рівнем відповідно зменшилася.

Ключові слова: туристична галузь, агент з організації туризму, професійна підготовка, інформаційно-аналітична компетентність, експеримент, рівні сформованості, констатувальний етап, формувальний етап.

Summary. The article raises the problem of professional training of specialists in the tourism industry and future travel agents in particular. It is noted that the tourism industry takes the leading place both in the world economy and in the economy of Ukraine. The author focuses on the issues of formation of informational and analytical competence of future travel agents in vocational schools. She gives the definition to informational and analytical competence of future travel agents, as a component of their professional competence, that dynamically integrates the knowledge, ways of thinking, values, skills and abilities, personal qualities that determine the person's ability to search and process the information successfully, to work with information resources and software in order to form a bank of tourism services and serve customers. It is indicated that the criteria for the formation of informational and analytical competence of future travel agents are cognitive, operative activity based, and personal value based components. The results and analysis of the educational experiment on the formation of informational and analytical competence of future travel agents in Vocational Training Institutions are described. It is noted that the experiment was carried out according to establishing and forming stages. The results of the experiment showed that in experimental groups the number of pupils with sufficient and high level of formation of informational and analytical competence has significantly increased and the share of students with low and medium level respectively decreased.

Key words: tourism industry, travel agent, professional training, informational and analytical competence, experiment, formation levels, establishing stage, forming stage.

Постановка проблеми. Одним з основних завдань, спрямованих на забезпечення економічного розвитку української держави, є високоякісна підготовка майбутніх кваліфікованих робітників. Загальновідомо, що робітничі кадри займають провідну роль у структурі економічних відносин. Однак, на жаль, наразі в Україні спостерігається дефіцит працівників робітничих професій. Крім того, їх підготовка часто не відповідає вимогам сучасного ринку праці. Спостерігається тенденція незадоволення роботодавцями якістю підготовки випускників професійно-технічних навчальних закладів, про що неодноразово наголошують як самі роботодавці, так і представники Уряду. Зокрема, під час свого виступу Прем'єр-міністр України В. Гройсман заявив, що система підготовки робітничих кадрів не трансформувалася до реальних потреб сучасності і потребує змін. Тому, за словами Прем'єр-міністра, головне завдання Уряду – «щоб професійно-технічна освіта і реальний сектор економіки «зустрілися», щоб ми готували ті кадри, які потрібні, і таким чином ми зможемо розвивати національну економіку» [2].

Суттєвим попитом на сучасному ринку праці користується професія агента з організації туризму. Туристична галузь відіграє провідну роль не лише у світовій економіці, а і в економіці нашої держави. На її долю припадає 10% світового валового внутрішнього продукту. Проте, незважаючи на те, що в Україні є всі передумови для розвитку туризму, у 2017 році в країні цей показник склав лише 1,5% [1]. Значна кількість експертів пов'язує даний факт з недосконалістю професійної підготовки фахівців туристичної галузі. Отже, перед професійно-технічними навчальними закладами постає завдання оновлення системи професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, у тому числі агентів з організації туризму.

Аналіз попередніх досліджень. Різним аспектам професійної підготовки фахівців сфери туризму присвятили свої праці О. Бейдик, Н. Бондар, М. Галицька, Д. Єрмілова, І. Зязюн, І. Кухта, В. Лозовецька, Л. Мороз, М. Скрипник, В. Федорченко, Н. Фоменко, Л. Чорна та ін. Варто зазначити, що значний вплив на організацію роботи туристичних фірм має впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, що також стало предметом наукових досліджень. Питання використання ІКТ в роботі фахівців туристичної сфери знайшли відображення в роботах Г. Галузинського, М. Єфремова, І. Зоріна, В. Квартальнова, А. Литвина, Г. Лоїк, С. Мельниченко, М. Скопеня, М. Хаммера тощо. Водночас проблема формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму у професійно-технічних навчальних закладах залишається поза увагою науковців.

Мета статті – аналіз організації та результатів педагогічного експерименту з формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму у професійно-технічних навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу. Як ми вже зазначали, однією з професій, що користуються значним попитом на сучасному ринку праці, є агент з організації туризму. Підготовка майбутніх кваліфікованих робітників за цією професією відбувається у професійно-технічних навчальних закладах. У Державному стандарті професійної (професійно-технічної) освіти зазначається, що така підготовка «ґрунтується на

компетентнісному підході та структурується за модульним принципом» [4]. До складу навчальних модулів входить перелік компетентностей та їх зміст. Загальновідомо, що на сьогоднішній день професійна діяльність агентів з організації туризму пов'язана з опрацюванням великих обсягів інформації, використанням ІТ-технологій, роботою з Інтернет-ресурсами. Однією з загальнопрофесійних компетентностей агентів з організації туризму є оволодіння основами інформаційних технологій в професійній діяльності. Відповідно до даної компетентності учні повинні:

- «знати: сутність понять «інформація», «інформаційні технології», «інформаційні системи», «комп'ютерні системи бронювання»; системи інформаційного забезпечення; системи інформаційного обміну; основні мережеві сервіси; системи бронювання та резервування; основні прикладні програми пакету Microsoft Office; сучасні засоби оргтехніки;

- уміти: здійснювати робочі операції з оргтехнікою туристичного офісу; оформляти документацію, зберігати і вилучати інформацію, опрацьовувати текстові й графічні документи: створювати та обробляти електронні таблиці, здійснювати аналіз даних; будувати графіки та діаграми за допомогою табличного процесора Microsoft Office Excel; створювати прості бази даних засобами Microsoft Office Access; працювати в мережі Internet, використовувати Інтернет-технології в туристичній діяльності; здійснювати бронювання та резервування готельних послуг; працювати з прийманням і відправленням електронних листів» [4].

Аналіз Державного стандарту дає можливість стверджувати, що майбутні агенти з організації туризму мають досконало володіти навичками інформаційно-аналітичної діяльності. Нами з'ясовано, що до складу їхньої професійної компетентності входить інформаційно-аналітична компетентність. Дефініцію поняття «інформаційно-аналітична компетентність майбутніх агентів з організації туризму» ми трактуємо як складову їхньої професійної компетентності, що інтегрує у собі динамічну комбінацію знань, способів мислення, поглядів, цінностей, умінь і навичок, особистісних якостей, які визначають здатність особи успішно здійснювати пошук та опрацювання інформації, роботу з інформаційними ресурсами та програмними засобами з метою формування банку туристичних послуг та організації обслуговування клієнтів туризму. Окрім того, нами визначено наступні критерії та показники рівнів сформованості інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму, а саме:

- когнітивний – базові знання в області комп'ютерної техніки; знання інформаційних технологій в туризмі; система знань в області аналітики;
- операційно-діяльнісний – володіння навичками роботи з засобами ІКТ; уміння здійснювати пошук інформації; уміння аналітичного опрацювання інформації;
- особистісно-ціннісний – прагнення до досягнення високого рівня професійної компетентності; усвідомлення значущості інформаційно-аналітичної діяльності; наполегливість в оволодінні інформаційними технологіями і засобами ІКТ.

До експериментального дослідження стану сформованості інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму у ПТНЗ було залучено 248 учнів та 28 педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів, у яких відбувається підготовка за даним напрямом. Експеримент здійснювався за констатувальним та формувальним етапами. Вимірювання інформаційно-аналітичної компетентності відбувалося за рівневою диференціацією – низький, середній, достатній та високий рівні. Для визначення вагомості наведених вище показників оцінювання сформованості інформаційно-аналітичної компетентності ми використали метод експертних оцінок, який:

- 1) використовується для одержання змінних емпіричних даних;
- 2) за його допомогою досліджуються педагогічні проблеми, які не піддаються формалізації;
- 3) поєднує опосередковане спостереження і опитування із залученням для оцінювання явищ компетентних фахівців [3, с. 214].

Результати визначення експертами коефіцієнтів вагомості показників сформованості інформаційно-аналітичної компетентності відображено на рис. 1. Відповідно до експертних оцінок найбільш вагомим показником є «Наполегливість в оволодінні інформаційними технологіями і засобами ІКТ» (коефіцієнт вагомості – 0,97).

Проведені дослідження показали, що важливим чинником та показником сформованості інформаційно-аналітичної компетенції є мотивація в оволодінні інформаційною культурою. Для встановлення мотивів оволодіння інформаційною культурою ми провели серед учнів анкетування щодо визначення значущості мотивів, які впливають на успішність оволодіння інформаційно-аналітичною компетентністю. Майбутні агенти з організації туризму оцінювали значущість мотивів за 12-бальною шкалою. Найбільш вагомий мотив оцінювався 12 балами. Результати проведеного анкетування відображено на рис. 2.

Рис. 1. Ранжований ряд коефіцієнтів вагомості показників сформованості інформаційно-аналітичної компетентності

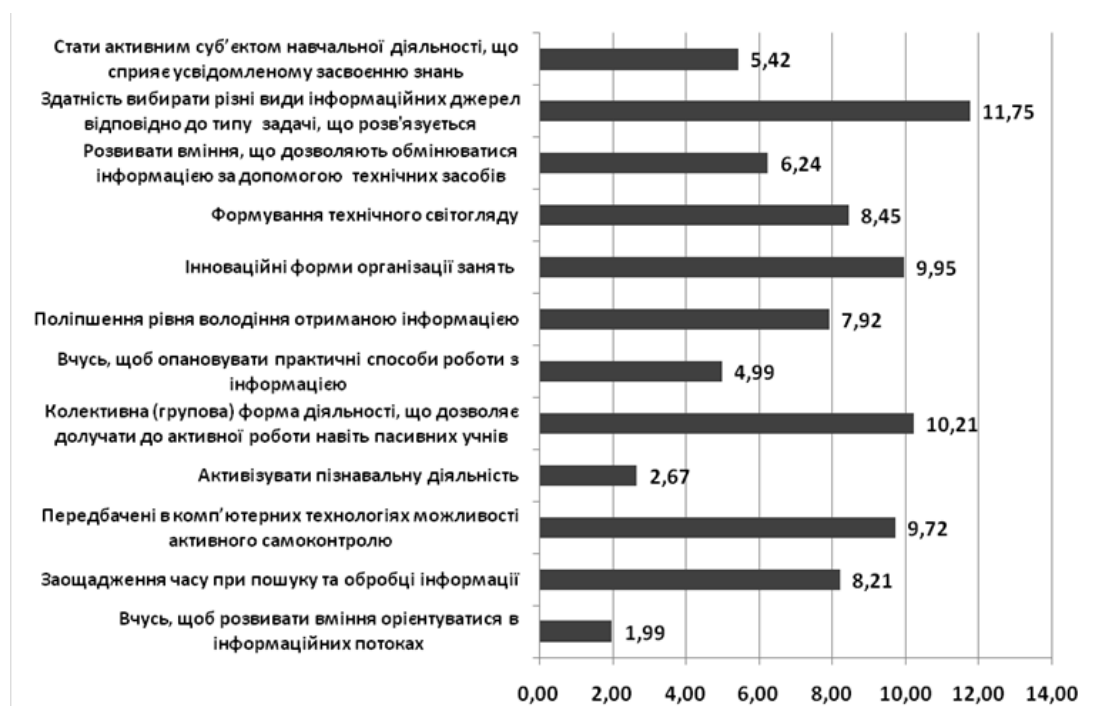

Рис. 2. Результати ранжування мотивів учнів в опануванні інформаційно-аналітичною компетентністю

Результати проведеного анкетування серед учнів показали, що найбільш вагомими мотивами формування інформаційно-аналітичної компетентності для них є:

- здатність вибирати різні види інформаційних джерел відповідно до типу задачі, що розв'язується: брошури, буклети, сайти, блоги, веб-сторінки, інформаційні бази тематичних матеріалів, аудіо/відео матеріали тощо;
- колективна (групова) форма діяльності, що дозволяє долучати до активної роботи навіть пасивних учнів: ділове листування через e-mail, спілкування з допомогою Skype, Chat, Viber та ін.;
- інноваційні форми організації занять (конференції, екскурсії, переговори, зустрічі, «круглі столи», симуляційні тренінги).

Серед найменш вагомих мотивів учні виділили:

- вчуть, щоб розвивати вміння орієнтуватися в інформаційних потоках;
- активізувати пізнавальну діяльність;
- вчуть, щоб опанувати практичні способи роботи з інформацією.

Результати констатувального етапу експерименту свідчать, що майбутні агенти з організації туризму не пов'язують свою подальшу професійну діяльність з аналітичним опрацюванням інформації, а отже, не вважають інформаційно-аналітичну компетентність складовою їхньої професійної компетентності. Таким чином, можна констатувати факт, що сучасна система підготовки фахівців туристичної галузі, зокрема майбутніх агентів з організації туризму, не відповідає вимогам сьогодення і потребує оновлення.

Під час формування етапу експерименту ми впроваджували методику формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму. Зазначимо, що педагогічними умовами формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму у ПТНЗ нами визначено:

- цілеспрямоване формування мотивації учнів щодо оволодіння інформаційною культурою;
- забезпечення професійної спрямованості змісту інформаційних дисциплін;
- застосування інтерактивних технологій у формуванні інформаційно-аналітичної діяльності майбутніх агентів з організації туризму;
- створення інформаційно-освітнього середовища професійно-технічного навчального закладу.

В експериментальних групах під час уроків використовувалися технології інтерактивного навчання (робота в парах, робота в малих групах, ділові та рольові ігри, ситуаційне навчання, case-методи, навчання за технологією PBL тощо). Особлива увага приділялася професійній спрямованості змісту предметів «Інформатика» та «Інформаційні технології». Учні вчилися шукати та опрацьовувати інформацію туристичного спрямування, працювати з сайтами туристичних фірм, розв'язувати задачі з професійним змістом.

Водночас для формування навичок роботи з Інтернет-ресурсами, системами бронювання та резервування квитків, готелів, пакетами управління туристичними фірмами, комплексами автоматизації готельного господарства в експериментальних групах використовувався розроблений авторський електронний засіб навчального призначення з інформаційної обробки даних в туристичній галузі. В електронному засобі наведено приклади використання інформаційних технологій у туристичній галузі, алгоритми роботи з програмами бронювання та резервування квитків, комплексами автоматизації готельного господарства.

Рис. 3. Відсотковий розподіл учнів за рівнем сформованості інформаційно-аналітичної компетентності

Імітація майбутньої професійної діяльності відбувалася за допомогою створеної віртуальної туристичної агенції (режим доступу: <http://fatamorganavpu.at.ua>). На сайті туристичної агенції учні мали змогу створювати туристичні маршрути, розробляти рекламу туристичної фірми, приймати замовлення від споживачів туристичних послуг.

Результати експерименту показали, що після впровадження запропонованої методики в експериментальних групах збільшилася частка учнів з високим та достатнім рівнем сформованості інформаційно-аналітичної компетентності (рис. 3), зокрема, до експерименту частка учнів з високим рівнем складала 9%, після експерименту – 31%, достатнім – 18% і 29% відповідно, що свідчить про ефективність запропонованої методики.

Висновки. Підсумовуючи зазначене вище, констатуємо, що вітчизняна система підготовки фахівців галузі туризму потребує оновлення. Зокрема, результати проведеного нами констатувального етапу експерименту вказують, що у професійно-технічних навчальних закладах недостатньо уваги приділяється формуванню навичок інформаційно-аналітичної діяльності майбутніх агентів з організації туризму, незважаючи,

що інформаційно-аналітична компетентність є складовою їхньої професійної компетентності. Аналіз результатів формуального етапу експерименту показав, що важливе значення для формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму має мотивація учнів щодо оволодіння інформаційною культурою, спрямування змісту інформаційних дисциплін на подальшу професійну діяльність, впровадження інтерактивних технологій навчання, створення інформаційно-освітнього середовища навчального закладу.

Список використаних джерел:

1. UA|TV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://tinyurl.com/ybbuqznc>
2. Вільне.інфо [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://vilne.info/2017/04/05/sistema-pidgotovki-kadriv-potrebuye-z/>
3. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник / С.О. Сисоєва, Т.Є. Кристопчук. – Рівне: Волинські обереги, 2013. – 360 с.
4. Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти з професії «Агент з організації туризму» – К.: , 2017.

УДК 378.1

В. В. Мацеха, Львів, Україна / V. V. Matsekha, Lviv, Ukraine
viktor.matsekha@gmail.com

**ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО ПРОФІЛЮ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ**

Анотація. У статті проаналізовано різні наукові підходи щодо тлумачення психолого-педагогічних термінів «компетенція», «компетентність», «інформатична компетентність» у контексті формування інформативної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання комп'ютерного профілю. У статті наведено аналіз поглядів дослідників стосовно відмінностей термінів «компетенція» та «компетентність», розкрито їх зміст та структуру. Поняття «компетенція» доцільно розглядати як відчужену, наперед задану соціальну вимогу (норму) до освітньої підготовки здобувача освіти, необхідна для якісної продуктивної діяльності в певній сфері, а компетентність – як якості особистості (знання, уміння, навички), які необхідні для якісної продуктивної діяльності. Зміст терміну «інформатична компетентність» розглядається як системна та динамічна якість особистості, яка інтегрує володіння знаннями теоретичного та технологічного характеру про основні методи інформатики та інформаційних технологій, уміння, навички та досвід їх використання при розв'язуванні професійних інженерно-педагогічних задач засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Основний зміст дослідження становить аналіз поняття «інформатична компетентність майбутніх педагогів професійного навчання комп'ютерного профілю».

Ключові слова: компетенція, компетентність, професійна компетентність, інформатична компетентність, педагог професійного навчання, формування інформатичної компетентності педагогів професійного навчання.

Summary. The article analyzes various scientific approaches to the interpretation of the psychological and pedagogical terms "competence", "competence", "computer competence" in the context of the formation of informative competence of future teachers of professional training of the computer profile. The article gives an analysis of the researcher's views on the differences between the terms "competence" and "competence", their content and structure are revealed. The concept of "competence" should be considered as an alienated, pre-set social requirement (norm) for the educational preparation of an applicant for education, necessary for qualitative productive activities in a particular field, and competence - as a personality (knowledge, skills, skills) that are necessary for a productive quality activities. The content of the term "computer competence" is considered as systemic and dynamic quality of the individual, which integrates knowledge of the theoretical and technological nature of the basic methods of informatics and information technologies, skills, skills and experience of their use in solving professional engineering and pedagogical tasks by means of information and communication technologies. The main content of the study is an analysis of the concept of "computer competence of future teachers of professional computer training".

Keywords: competence, competence, professional competence, computer competence, teacher of professional training, formation of informative competence of teachers of professional training.